

עת"א 1485/12/21 - מ' ק' נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר, מדינת ישראל

בית משפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 1485-12-21 ק'(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח' תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני
עותר
נגד
משיבים
כבוד השופט דרור ארד-אילון
מ' ק'
1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר
2. מדינת ישראל

בשם העותר עו"ד ניצן ביילין ומיכל ילוסקי
בשם המשיבים עו"ד עמית הרפז

החלטה

1. הסעד המבוקש בעת"א (מרכז) 1485-11-21 הוא להורות למשיב להפסיק לערוך חיפושים בשעות הלילה בתאו של העותר (להלן: העתירה). הסעד המבוקש בעת"א (מרכז) 2269-05-22 שהוגשה בחלוף כחצי שנה, הוא להפסיק את כלל החיפושים בתאו של העותר. הדיונים בעתירות אוחדו בהחלטתי מיום 9.6.22, אך לאחר מכן הופרדו ועתירה זו נמחקה בשל אי מיצוי הליכים בהחלטתי מיום 22.8.22. על כן, תתמקד העתירה בסעד של חיפושים בלילה, אולם יש לה השלכה גם על ביצוע החיפושים בכלל.
2. העותר טען שבין ינואר 2018 ל-25.9.21, נערכו בתאו של העותר למעלה מ-400 חיפושים ומהם למעלה מ-50 חיפושים בשעות הלילה (מחצות ועד 6:00 בבוקר). זאת מעבר לחיפוש שנערך על גופו בכל יציאה מתאו (לפחות פעמיים ביום). על כן המשך עריכת חיפושים בכלל, ובעיקר בשעות הלילה ובתדירות כזו, פוגעת בו יתר על המידה, בכלל ובהתחשב בלקותו בפרט, והיא בלתי סבירה באופן קיצוני.
3. העתירה הוגשה בדצמבר 2021, באופן חריג ביקר בית המשפט בתאו של האסיר בנוכחות העותר ובנוכחות מפקד בית הסוהר וצוות בכיר ביום 14.6.22 (שחרג מהשאלות הנוגעות לעתירה זו), הדיון התקיים ב-29.6.22, והעדכון האחרון נמסר בספטמבר 2022. העיון בעתירה התעכב, בין היתר, בשל זיקתה לעתירות נוספות שהגיש העותר. ביני לביני הגיש העותר עשרות עתירות בנושאים שונים שנבחנו ונדונו על ידי בית המשפט. בית המשפט מצר על כך שהטיפול בעתירה ארך זמן כה רב.
4. כפי שאבהיר, על אף תדירות החיפושים הרבה, לא מצאתי מקום להתערב בשיקול הדעת של המשיב בעניין זה, אשר מצוי בליבת שיקולי הבטחון והסדר המסורים לידיו, וזאת אף בהתחשב ברידה הניכרת בתדירותם. יחד עם זאת, בכל הקשור לקביעת מדיניות החיפושים לעתיד ובפרט לחיפושים הליליים, הוריתי לערוך חוות דעת של רע"נ פסיכולוגיה במשיב, אשר תבחן את העניין לנוכח לקותו המורכבת של העותר, ומדיניות החיפושים לעתיד תקבע בהתאמה לעמדה זו.

רקע עובדתי

5. העותר, כבן 23, נושא בעונש מאסר בפועל מיום מעצרו 23.3.17, בגין עבירות שעבר כשהיה בן 15 עד 17 שנים. הוא הורשע בבית המשפט המחוזי בשורה של עבירות חמורות כמפורט בכתב התשובה, שאותן ביצע באמצעות הטלפון והמחשב מחדרו בביתו במשך תקופה מגיל 15 ועד לגיל 17. בית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לנוער גזר עליו 10 שנות מאסר בפועל ועונשים נלווים (ת"פ (תל-אביב-יפו) 37053-04-17 **מדינת ישראל נ' פלוני** (2018)), ובערכאת הערעור הופחת עונש המאסר בפועל ל-7 שנים (ע"פ 9197/18 **פלוני נ' מדינת ישראל** (2020)). מועד שחרורו המלא הוא ביום 6.5.24. זהו מאסרו הראשון, והוא מסווג ב**קטגוריה א'**, "**סיכון גבוה לבריחה**" מחוץ לבניין הכלא (הגדרתו כסג"ב בתוך בניין בית הכלא בוטלה בעת"א 30722-03-20 (9.9.20)), וכן "**מועד לאלימות**", "**אסיר השגחה**", "**אסיר התראה**" ו"**טעון פיקוח רמה א**". העותר מוחזק בתא לבדו והוא מופרד מכלל האסירים.

6. עתירות באשר להגדרות ולסיווגים המפורטים לעיל התבררו או שהן תלויות ועומדות ואין דרושות לענייננו. כן מתבררות בנפרד עתירות הקשורות להנחיות הבטחון הנוגעות לעותר ובפרט להוראות בדבר כבילתו ואיזוקו (עת"א (מרכז) 2075-05-22 ועתירות שאוחדו). בימים אלה ממש, החליט המשיב על העברתו של העותר לאגף הפרדה, ועניין זה נבחן בעתירה נפרדת.

7. העותר סובל מלקות על הקשת האוטיסטית, מהפרעת ויסות חושי של תגובתיות יתר ומקשיים נוספים אשר נגרמו ככל הנראה בשל גידול בראשו, ללא פגיעה משמעותית ביכולותיו הקוגניטיביות. אבחנות אלה נקבעו לאורך השנים בידי שורה של גורמי מקצוע, והן הוצגו והתקבלו במשפט הפלילי בו הורשע מלכתחילה. העותר שב ואובחן במהלך כליאתו, והאבחנות התקבלו בידי בתי המשפט שדנו בעניינים פליליים נוספים ובעתירות אסיר שהגיש במהלך השנים.

8. אחרי מעצרו, בשנת 2017, בשל התנהגות שלילית מצדו שכללה אירועים של אלימות פיזית ומילולית, הוטלו על העותר מגבלות שונות והוא סווג כמפורט לעיל. בהמשך נקבעו לגביו '**הנחיות בטחון**' ייחודיות ששנו מעת לעת. לזמן מה הוא הוחזק בתא "חללית" (תא מבודד עטוף מזרונים), כאמור בעתירה נערכים חיפושים בתאו בתדירות גבוהה יחסית ועד שנת 2019 נכבל לא פעם למיטתו בלילה. נכון להיום, מכוח הנחיות אלו, למעט בשהותו בתא לבד ובשהותו בטיול - העותר כבול באזיקי מתכת בידיו וברגליו, וביציאתו מכלא מג"ן הוא כבול ב"איזוק משולב", קרי שלשלת מחברת את אזיקי הידיים לאזיקי הידיים. בכל יציאה מתאו הוא עובר חיפוש על גופו, והוא שוהה בבית הסוהר כשהוא מופרד מכלל האסירים.

הטענה למחיקה על הסף - ריבוי עתירות

9. במהלך מאסרו הגיש העותר מעל 200 עתירות (ובעת הגשת העתירה כ-140). חלקן עוררו שאלות ענייניות, נדונו לגופו של עניין וניתנו בהן פסקי דין והחלטות. בחלקן לא היה ממש ואף היה בהן יסוד קנטרני והן נמחקו על הסף (ראו למשל: עת"א (מרכז) 2249-05-22 (16.6.22); עת"א (מרכז) 13595-05-22 (27.6.22)). עתירות נוספות נמחקו ביוזמת העותר.

10. המשיב ביקש למחוק על הסף את העתירה בשל כך שמדובר ב"עותר סדרתי", אולם לא מצאתי שיש לכך הצדקה. בין העתירות הרבות היו בעבר עתירות ענייניות, ואף העתירה דנן היא עתירה המעוררת שאלה הראויה לעיון ולהכרעה.

על העותר

11. בשל לקותו, מאז ילדותו (ככל הנראה סביב גיל 6), ועד למעצרו שהה העותר בדרך כלל בחדרו בבית הוריו,

כשהם נושאים בעול הטיפול והחינוך השוטף, ולמעשה לא שולב במסגרות חינוכיות עם ילדים נוספים. את העבירות שבהן הורשע מלכתחילה, ביצע מחדרו באמצעות טלפון ומחשב.

12. במהלך משפטו הפלילי טען העותר, שבשל לקותו - ובעיקר היותו על הרצף האוטיסטי - שאינו אחראי למעשיו ואינו כשיר לעמוד לדין. הטענה נדחתה בערכאה הדיונית והחלטה זו אושרה בערכאת הערעור. לשם בירור הטענה הוגשו לבית המשפט חוות דעת שונות בעניינו, ולא הייתה מחלוקת של ממש באשר ללקויות מהן הוא סובל, אלא באשר למשמעותן בהקשרים בהם נדונו (ע"פ 9197/18 פסקאות 4-10).

13. במסגרת עתירת אסיר שהגיש העותר, עת"א (מרכז) 60353-05-19 (שנשמעה בפני כבוד השופט אברהם יעקב), מינה בית המשפט את דר' טמיר אפשטיין, מנהל השירות להפרעות בהתפתחות של מבוגרים בביה"ח שיבא, כדי שיחווה את דעתו בשורה של עניינים הקשורים ללקותו של העותר ולהמלצות הנגזרות מכך להמשיך תנאי מאסרו.

דר' טמיר אפשטיין ערך אבחון והגיש המלצות מפורטות. הוא מצא בין חולשותיו של העותר: **"ליקוי בהדדיות חברתית-רגשית", "הבנה לקויה לגבי השפעת מעשיו על אחרים", "נוקשות כללית ומחשבתית"**. הוא המליץ על טיפול שיחתי, על שהיה בתא מאסר לבד, ועל המשך השתתפותו בפעילות חינוך או פעילויות קבוצתיות אחרות.

14. לאחר קבלת האבחון המפורט, שיבח בית המשפט את הממ"ז על כך ש"ברגישות המתבקשת הבין כי מדובר במקרה קיצוני שיש לתת לו פתרון קיצוני". בית המשפט הורה על מינוי מומחה לרגישות חושית, שיחווה דעה שעל פיה יקבל המשיב החלטות באשר לתנאי החזקתו של העותר (27.11.19). חוות דעת בעניין זה הוגשה בידי דר' תמי בר שליטא, מהמעבדה לאינטגרציה סנסורית בביה"ס למקצועות הבריאות באוניברסיטת תל אביב. בחוות דעתה הוסבר, כי הסובלים מהפרעת ויסות חושי של תגובתיות - כמו העותר - **חווים גירוי חושי רגיל ולא מזיק כגירוי "לא נעים, מפריע ואף כואב"**, והם מגיבים לגירויים מעין אלה **"בעצמה חזקה יותר למשך זמן ארוך יותר"**, ולעתים **"באימפולסיביות, באגרסיביות, בהעדר גמישות, בקושי להירגעות ובחרדה"**. הטיפול בהפרעה מחייב התאמת סביבת המגורים וסביבת הפעילות, התאמת אופן ביצוע מטלות ופעילויות, ומתן הסבר לכל פעילות. דר' בר שליטא הוסיפה, **שהצירוף של אבחנה על הרצף האוטיסטי עם הפרעת ויסות חושי עשוי לגרום להגברת התסכול שהעותר חווה**. המלצתה היתה להפנות את העותר למרפאה בעיסוק ולהעמיק בהערכה כדי לאפשר **"טיפול מוכוון ויעיל יותר וסיוע להסתגלות של מ' לתנאי מאסרו"**.

15. בגין אירוע בו ירק העותר בפניו של מפקד האגף בשנת 2019, הוגש נגדו כתב אישום (ת"פ (רמלה) 50539-01-20 **מדינת ישראל נ' ק'**) (18.1.21) (כבוד השופטת רבקה גלט). לשם דיון בטענת העותר שאינו כשיר לעמוד לדין, התכנסה ועדת אבחון של משרד הרווחה והשירותים החברתיים בעניינו של העותר, וביום 29.11.20 הגישה דו"ח מפורט. העותר היה מלווה בעורך דינו, נשאר אזור במהלך הבדיקה, התלונן על פצעים בשל האזיקים, כינה את אנשי המשיב "מפלצות", טען שקושרים אותו למיטה (אמצעי שנקט באותה תקופה), נהג באי שקט מוטורי, בכה וצעק, ובשלב מסוים ניסה להפוך את השולחן. אולם בהמשך נרגע והשיב לשאלות.

הועדה לא מצאה שהעותר אינו כשיר לעמוד לדין, ובסופו של יום העותר הורשע לפי הודאתו.

בגזר הדין נקבע כך (הקו התחתני אינו במקור):

"מצבו של הנאשם מחייב התייחסות מיוחדת של שב"ס, אך לא קיים נוהל לטיפול באסירים הלוקים באוטיות. עוד נקבע כי נדרש נוהל מוסדר שכזה ויש להתאימו לכל אסיר באופן פרטני שכן כל מקרה של אוטיות ייחודי לעצמו. בעניינו של הנאשם, מצא כב' השופט לנכון לתת

הוראות והמלצות בעניין אופן כליאתו, כך שישהה לבדו בתא, ויישקלו מחדש סיווגו כבעל סיכון גבוה לבריחה, תדירות החיפושים המבוצעים בתאו, וכבילתו למיטה.

למקרא פסק הדין בעתירה, עולה בבירור שאין די ידע בשב"ס, כיצד להתנהל עם אסירים הלוקים באוטיזם, ולמרבית הצער התוצאה בעניינו של הנאשם היא נקיטת צעדים מחמירים ונוקשים כלפיו, שלא זו בלבד שאינם מותאמים, אלא יש בהם כדי להגביר את מצוקתו. ניתן להתרשם כי מציאות זו עוררה את מורת רוחו של בית המשפט המחוזי הנכבד.

...

"הנאשם ירק על מפקד האגף לאחר ששכב כבול למיטה, בידיו וברגליו, על פני 12 שעות, ולפי דבריו חש סבל בשל ריח ומגע שתן. משהוסברה הפרעת הוויסות החושי שהוא לוקה בה, ניתן להבין את מידת התסכול שחווה, אשר הובילה להתפרצותו.

מסקנה המתבקשת היא כי במקרה ייחודי זה, אין הצדקה לפרש את היריקה כלפי מפקד האגף כמעשה שנועד להשפילו ולבזותו, אלא כמעשה שנתן ביטוי לתסכול והעדר היכולת של הנאשם להתמודד עם כבילתו, בשל היותו לוקה באוטיזם ובתסמונת וויסות חושי. לדעתי, כל בר דעת היה מפרש כך את מעשי הנאשם, וניתן להניח שאף מפקד האגף עצמו, שהוא גורם מקצועי בשב"ס, פירש אותם בדיוק כך. כמובן, אין במסקנה זו כדי להביא להשלמה עם מעשי תקיפה, וודאי לא כלפי אנשי שב"ס, ועל כך הנאשם נותן את הדין".

...

"בשולי גזר הדין, אני מוצאת לנכון להפנות שוב לפסק דינו של כב' השופט א' יעקב בעתירת האסיר, ומצטרפת להתרשמותו, לפיה נדרשת התאמה של תנאי הכליאה לצרכים הייחודיים של הנאשם. נדמה כי בכך טמון סיכוי לשיפור התנהגותו, ומניעת אירועים כמו זה."

התנהגותו של העותר במהלך המאסר

16. ממעצרו בשנת 2017 ובשנים שלאחר מכן התנהג העותר מספר פעמים באופן אלים ואף עורר חשש ממשי לבריחה. כן היו במהלך השנים אירועים חוזרים של התבטאויות מאיימות ופסולות. כאמור, בגין אירוע של יריקה בפניו של מפקד האגף, הועמד העותר למשפט פלילי והורשע. בימים אלה עומד העותר למשפט פלילי נוסף, בטענה שביום 13.2.21, תקף הסוהר שניסה להפסיק שיחת טלפון שלו, באמצעות שפופרת הטלפון ופגע בפניו. בתגובה לתקיפה, נכבל למיטתו, נשפט משמעתית ולימים הוגש נגדו משפט פלילי שעודו מתנהל (ת"פ (רמלה) 21009-01-22).

17. על פי דיווחי המשיב, מחדש פברואר 2022 חלה התמתנות משמעותית בהתנהגותו של העותר ולא היו עוד אירועים של אלימות פיזית מכל סוג שהוא. אך גם בתקופה זו אירעו שלושה מקרים של התבטאויות מאיימות חמורות (בפברואר ובנובמבר 2022).

18. מעיון בדוחות, עולה שבמהלך 2018 במהלך החיפושים בתאו, נמצאו ממצאים אשר עוררו חשד שהם קשורים לכוונת בריחה, ובהם: שרטוט האגף בו הוא שוהה (28.2.18), ברגים, קצה מזלג פלסטיק, חבק של אריזת לחם, גירוד קירות התא באמצעות כפיות פלסטיק, סיכת מהדק, ככפות לטקס. לא הוצגו דיווחים על מציאת ממצאים משמעותיים בחיפושים לאחר מכן.

טענות העותר

19. העותר טוען שכמות החיפוש האמורה חריגה ביותר. בפרט לאור העובדה שהעותר עובר חיפוש בכל יציאה מהתא, ושאינו לו קשר עם אסירים אחרים, המלמדת על העדר הצורך בחיפוש (בהעדר מקור לחפצים אסורים), והדבר מתחזק לאור הממצאים הדלים בחיפוש בכלל ובפרט בשנים האחרונות.
20. אולם עיקר טענתו של העותר היא שהיקף החיפוש ובפרט חיפוש הלילה אינם תואמים את לקותו של העותר, אשר, כאמור, מצוי על הקשת האוטוסיטית וסובל מבעית ויסות חושי חמורה של תגובתיות יתר. לטענתו, אבחוניו של העותר מצביעים על קושי מובנה בהתאמה בין מצבו הרפואי לסביבת הכלא, כך שפעולות פיקוח רגילות (כמו חיפוש לילי, ובהקשרים אחרים איזוק וליווי צמוד), נחוות על ידי העותר בשל לקותו באופן מוקצן, מחריפות את תסכולו וכשלעצמן מעוררות תגובת יתר שעשויה להתבטא במצוקה ואף באלומות מילולית ופיזית.
- את טענתו זו סומך ב"כ העותר על ממצאיו של דר' טמיר אפשטיין מביה"ח שיבא ועל חוות דעתה של דר' תמי בר-שליטא מומחית להפרעת ויסות חושי (כמפורט לעיל), על עמדה המפורטת של גב' טלי צוברי סגנית ראש טו"ש בכלא, ועל חוות דעתו של דר' רוברט אפשטיין, רע"נ פסיכולוגיה במשיב. כן הוא מפנה לספרות מקצועית בהקשר הנדון, ואף להחלטות קודמות של בתי משפט בעניינו של העותר (שחלקן פורט לעיל).
21. טענתו של ב"כ העותר היא, כי **"השלכתו של העותר לכלוב 24 שעות [ביממה] והחזקתו בהפרדה בניגוד להמלצות כלל גורמי הטיפול והאבחון, אינה סבירה, לא הביאה לתוצאה מיטבית כלשהי וספק אם תביא" (סע' 35 לעתירה המתוקנת).**
22. בהקשר הנדון, לטענתו, החיפוש אינם דרושים לצרכים מבצעיים אלא הם בגדר ענישה, ומהווים יחס המפלה לרעה של העותר ביחס לכלל האסירים באגף טעוני פיקוח שבו הוא נמצא עד לאחרונה.
- אולם, כאמור, עיקר טענתו היא שהחיפוש הללו, כל אחד כשלעצמו ובתדירותם הגבוהה בכלל, גורמים לעותר, על רקע לקויותיו, **"להתנהגות מאתגרת ... להתקפי חרדה ... לצד חוסר יכולת להרגע ... לפגוע באופן קשה ביכולתו של העותר לישון, בבריאותו ובמצבו הנפשי."**
23. לאור אלה, לטענת העותר המשך החיפוש האוטוסיטתי ובפרט בלילה אינו לקוח בחשבון את השיקול באשר למצבו הרפואי המיוחד וכשלעצמו אינו סביר בעליל.

טענות המשיב

24. לטענת המשיב חיפוש בתאי אסירים הם משימה מקצועית ומבצעית הדרושה למימוש ייעודו של המשיב כארגון כליאה לאומי, והיא דרושה להגנה על הבטחון והסדר בבתי הסוהר. ההחלטות בעניין זה מבוססות על נסיון ועל שיקול דעת מקצועיים כדי להעריך ולסכל את כוונותיהם של אסירים. החיפוש נערכים על פי תכנית שנתית, בהתאם לרמת האיום ותוך שבירת השגרה בזמני ובאופן ביצועם.
25. מקור הסמכות לביצוע חיפוש בידי סוהר מצוי בסעיף 95' לפקודת בתי הסוהר, התשל"ב-1971. מכוח הפקודה הותקן נוהל חיפוש (01-3006) ונוהל שבירת שגרה (01-2026). מדובר בנוהלי בטחון שלא פורסמו (בהתאם לסייגים הקבועים בחוק חופש המידע).
26. בעניינו של העותר, נקבעו החיפוש לאור הרשעתו בעבירות חמורות, התנהגותו המסוכנת ובכללה גם מהלכים שלימוד על סיכון גבוה לבריחה ומידע מודיעיני רב שנאסף במהלך כליאתו (והוצג בהסכמה לבית המשפט

במעמד צד אחד). לטענת המשיב, עניינו של העותר אינו שונה מאלפי אסירים אחרים שבתאם מתבצעים חיפושים מעת לעת. על כל פנים, המשיב שולל את הטענה שמדובר בענישה או בפעולה לא סבירה.

27. בהשלמת הטיעון הוסיף המשיב כי "המשיב פועל בהתאם להנחיות הבטחון אך גם בהתאם להנחיות הרפואיות ללא חריג גם בכל הקשור לתנאי הכליאה של העותר, והכל במידת הצורך ולאור מצבו הייחודי" (סעיף 14 להשלמה מיום 28.7.22).

28. יחד עם זאת, במהלך הדיונים לא הוצגו הנחיות רפואיות ספציפיות לעניין קיומם של חיפושים או הערכה מתחום הרפואה או הטיפול באשר להתאמתם ללקותו הייחודית של העותר.

דין והכרעה

29. לנוכח הפגיעה באסיר שגורם חיפוש, מצאתי לבחון את שאלת הסמכות לערוך חיפוש בתא (רע"ב 6976/18, 6977/18, 7435/18 **פרש ואח' נ' שב"ס** (2021)).

30. המשיב טען שגדר הסמכות לביצוע חיפוש באסיר קבועה בסעיף 95ה(א) לפקודת בתי הסוהר וזה לשונו: סוהר רשאי לערוך, בכל עת, חיפוש על גופו של אסיר, ככל שהדבר נחוץ לשם שמירה על בטחון המדינה, או לשם שמירה על הבטחון, הסדר הטוב והמשמעת בבית הסוהר.

כעולה מהפקודה, הסמכות המוקנית בה היא לחיפוש "**על גופו של אסיר**". גם פקודת הנציבות 03.06.00 "עריכת חיפושים" עוסקת היא בחיפוש **על גופו** של אסיר (להשוואה, כך גם בסעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969).

31. סימן ז' לפקודת בתי הסוהר המסדיר את סמכויות החיפוש באסירים, עוסק כולו בחיפוש "**על גופו**" של אסיר. לא נקבעו בו הוראות באשר לחיפוש בתא בו משוכן האסיר.

32. אסיר משוכן בתא במשמורת שירות בתי הסוהר. התא אינו חצרים פרטיים של האסיר. בפקודת בתי הסוהר המגבלה שהוטלה בעניין זה, היא שלא יכנס סוהר לתא בו משוכן אסיר אלא בליווי סוהר נוסף (סעיף 97), ושלא יכנס סוהר לתא בו משוכנות אסירות אלא בליווי סוהרת למעט במקרה מחלה או חירום (סעיף 98). בסעיף 6 לתקנות בתי הסוהר, התשל"ח-1978 נקבע כי חדר או תא בו משוכנים אסירים חייב לקבל אישור שהוא ראוי לכך מידי רופא. תקנות בתי הסוהר (תנאי מחיה), תש"ע-2010, קובעות הוראות באשר לתא, וגם בהן אין קביעה שהתא הוא מעין חצרים של האסיר, וההתייחסות היחידה לפרטיותו של האסיר היא באשר להפרדה בין השירותים לבין התא. כך, ההשקפה שעומסת ביסוד החקיקה הנוגעת לשהייתו של אסיר בתא, היא שהתא אינו חצרים פרטיים של העותר, אלא מקום בשליטת המשיב, אשר בו הוא משוכן.

33. על כן, לא נדרשת, לשיטתי, הרשאה מיוחדת למשיב כדי לערוך חיפוש בחצרים שהוא אחראי עליהם ובכלל זה בתא בו משוכנים אסירים. מעבר לדרוש, לנוכח אופיה של החזקת אסירים במשמורת, אפשר לראות בהסמכה לערוך חיפוש על גופו של אסיר, ככוללת הסמכה לערוך חיפוש בתא בו הוא משוכן.

אכן, ראוי להסדיר את דרך עשייתו של חיפוש בתא בהוראות מחייבות שיפורסמו. אולם העדר הסדרה, אינו פוגע בסמכותו של המשיב כאמור לעיל.

(למקרה שבו הועלתה טענה באשר לחוקיות חיפוש בתא, אשר לא נדונה לגופה, ראו: עת"א (חיפה) 48431-06-22 **בן דוד נ' שב"ס** (2022)).

34. על כן השאלה אינה שאלה של סמכות אלא של מימושה של סמכות החיפוש במקרה הנדון. השאלה שהוצגה על ידי העותר אינה עוסקת בחיפוש מסוים אלא בכמות החיפוש המצטברת לאורך זמן. כפי שהציג בא כוח המשיב מדובר בכ-400 חיפושים בכלל ו-50 חיפושים בלילה במשך כארבע שנים. לפי דו"ח המשיב (שנמסר בהשלמת הטיעון מיום 28.7.22), לאחר מכן, מ-1.1.2021 ועד סוף יולי 22, נערכו 44 חיפושים (יום ולילה).

35. על מטרתו של חיפוש בתא אפשר ללמוד מהמטרה הקבועה בסעיף 95ה(א) לעיל. קרי **"שמירה על בטחון המדינה, או לשם שמירה על הבטחון, הסדר הטוב והמשמעת בבית הסוהר."**

בניגוד לחיפוש על פי פקודת סדר הדין הפלילי (פרק שלישי, ובפרט סעיף 25), לא נדרשת זיקה לעבירה או להתנהגות שלילית, ויש בביטוי **"לשם שמירה"** כדי לבטא תכלית מניעתית, לפיה חיפוש על גופו של אסיר או בתאו יכול להיעשות גם בלי שיש אינדיקציה להתנהגות שלילית מסוימת, כדי לגלות באופן יזום הפרת משמעת או למנוע התנהגות כזו בעתיד.

יתירה מכך, מהביטוי **"ככל שהדבר נחוץ"** הקבוע בסעיף 95ה(א) לעיל, יש ללמוד, שלא נדרש **"חשד סביר לעבירה"** ואף לא **"יסוד להניח"** שימצא חפץ הנוגע לעבירה (או להתנהגות שלילית) כפי שנדרש בפקודת סדר הדין הפלילי (השוו: רע"פ 10141/09 **בן חיים נ' מדינת ישראל** (2012)). באשר לחיפוש בתא בו משוכן אסיר, די בקביעה מקצועית של הגורם המוסמך, שיש צורך אמיתי בחיפוש, כדי לקיימו.

36. כאמור לעיל, ההחלטה על קיומו של חיפוש, או על קביעת מדיניות חיפושים, נגזרת מהצורך לשמור על בטחון, סדר ומשמעת בבית הסוהר. מטרת אלו הן מטרת הליבה של שירות בתי הסוהר, וממילא ברור שהתערבות בשיקול הדעת בעניין זה נבחן בצמצום (מבין רבים: ע"א 7440/97 **מדינת ישראל נ' גולן** (1998)). הביקורת השיפוטית על החלטות המשיב היא כביקורת על מעשי המנהל, והיא בוחנת האם נפל פגם ממשי בתקינות ההליך (בלי למעט: העדר סמכות, שרירות, אפליה, התעלמות משיקול ענייני, קיומו של שיקול זר וכיו"ב), או שההחלטה חורגת באופן ניכר ממתחם הסבירות (מבין רבים: רע"ב 8734/08 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (2009); ת"א (חיפה) 16107-08-17 **ראתב נ' שרות בתי הסוהר** (2017); ת"א (ת"א) 11291-07-17 **דנון נ' שב"ס** (2017)). מידת ההתערבות בשיקולי בטחון של העותר מצומצמת אף יותר מהביקורת המנהלית הרגילה (מבין רבים: עניין **גולן** לעיל; רע"ב 8020/09 **אבוטבול נ' שב"ס** (2010)).

37. בעניין זה לא הוכחה בפני עמדת העותר לפיה לא התקיימה "נחיצות" ומדובר היה במעין ענישה. התנהגותו השלילית של העותר באופן מתמשך שכללה בחלק מהאירועים גישה מתריסה במובהק - גם אם אפשר להבין היבטים מסוימים שלה על רקע לקויותיו - אינה פוטרת את המשיב משמירה על בטחון בית הסוהר ועל הסדר והמשמעת בו. כך, גם אם אפשר היה להסתפק בתדירות חיפושים נמוכה יותר, שיקול הנחיצות בעניין זה הוא שיקול מקצועי, ולא מצאתי שנפל בהפעלתו פגם היורד לשורש העניין.

38. יש טעם בטענת העותר, שכאשר מתברר, שהחיפושים אינם מעלים ממצאים משמעותיים, חייב המשיב לשיקול מחדש את נחיצותם ואת תדירותם לאור ירידה במידת האיום שיש באסיר הנדון. העדר ממצאים משמעותיים לאורך זמן, עשוי ללמד שאפשר להסתפק במידת פיקוח נמוכה יותר, או בלשון הפקודה, שאין זה "נחוץ" לקיים חיפושים באותה תדירות.

39. העובדות שהוכחו בפני מלמדות שבסופו של דבר, כך אכן אירע. על פי טופס 903, שהציג העותר ביחס לתקופה הנוגעת לעתירה, מינואר 2018 ועד אוקטובר 2021, היו כ-400 חיפושים ומהם 50 בלילה. קרי **כ-9 חיפושים מדי חודש וכחיפוש אחד בחודש בשעות הלילה**. לעומת זאת, לפי הנתונים שהציג המשיב, מראשית 2022 ולכל הפחות עד יולי 2022, התמתן קצב החיפושים, ובכתשעה חודשים היו 44 חיפושים, מהם כ-5

בשעות הלילה בשבעה חודשים, ושניים נוספים לאחר 22:00 ולפני חצות, קרי כ-5 חיפושים בחודש, ובערך חיפוש לילי אחד בחודשיים.

מדברים אלה נראה שחלה ירידה בתדירות החיפושים בתא של העותר. יש לקוות, שבהעדר ממצאים חדשים, תמשיך מגמת הירידה האמורה.

40. בעניין זה יש טעם גם בטענת העותר, שבהעדר קשר עם אסירים אחרים וכשמתקיים חיפוש על גופו בכל יציאה מן התא, נחיצותם של חיפושים בתא פוחתת עוד יותר. עניין זה ראוי שיבוא בכלל שיקוליו של המשיב בקשר להמשך החיפושים.

41. קושי משמעותי יותר מצאתי, בכך שלא הוצג בפני כל תהליך של התאמת החיפושים, תדירותם ודרך עשייתם ללקויותיו המורכבות של העותר. לכל הפחות מאז 2020, עומדות בפני המשיב חוות הדעת של דר' תמיר אפשטיין, של דר' תמי בר שליטא, של גב' טלי צוברי ושל דר' רוברט אפשטיין. מחוות דעת אלה עולה בבירור שבשל לקויותיו, החוויה הסובייקטיבית שחוה העותר מכניסה לתא בכלל ובשעות הלילה בפרט, ובכלל זה מעצם שבירת שגרת יומו (ולילו), היא חוויה קשה. קשה מזו שחוה אסיר רגיל. ובלשונה של דר' בר שליטא לעיל, הוא חווה את הגירוי "בעצמה חזקה יותר למשך זמן ארוך יותר", ועשוי להגיב לעתים "באימפולסיביות, באגרסיביות, בהעדר גמישות, בקושי להירגעות ובחרדה".

42. כך, גם אם מצא המשיב שחיפושים כאמור עומדים בדרישת "הנחיצות", הרי שקיומם מחייב בירור מוקדם עם גורמי הטיפול והתאמה ללקויותיו של העותר, שכאמור מצוי על הקשת האוטיסטית וסובל מבעית ויסות חושי חמורה.

43. בעניין זה ראוי להפנות לקביעתה של כבוד השופטת רבקה גלט לעיל, בעקבות קביעותיו של כבוד השופט אברהם יעקב בעת"א עת"א (מרכז) 60353-05-19: "אני מוצאת לנכון להפנות שוב לפסק דינו של כב' השופט א' יעקב בעתירת האסיר, ומצטרפת להתרשמותו, לפיה נדרשת התאמה של תנאי הכליאה לצרכים הייחודיים של הנאשם".

44. אמנם המשיב טען שהנחיות הבטחון נעשו בהתחשבות בהנחיות הרפואיות, אך הנחיות מעין אלה המלמדות על התאמת הנחיות הבטחון ללקויותיו של העותר - לא הוצגו בהליך.

45. כעניין של עובדה, לא הוצגה התאמה של דרך עשיית החיפושים ללקויות מהן סובל העותר. לא באופן ביצוע החיפוש, לא בשעותיו, לא בדרך של צירוף גורם טיפולי ואלו רק כמה אפשרויות.

46. אכן, נראה שההחלטה בעניין החיפושים מחייבת עיון ותיקון, ועל כן אני מורה, שתוך 30 יום יובא העניין לעיונו של רע"נ פסיכולוגיה במשיב, אשר לאחר שתוצג לו הנחיצות בחיפושים, יבחן את התאמת ביצועם ללקויותיו של העותר בהתייחס לשגרת האסיר ולמגבלותיו. ככל שימצא לנכון, רשאי רע"נ פסיכולוגיה להיוועץ גם עם גורמי טיפול ואבחון נוספים ובהם מומחה לויסות חושי.

חוות דעת כאמור תוגש לבית המשפט ותובא לבחינת הגורמים האחראיים על קביעת הנחיות הבטחון.

47. לאור העובדה שהנחיות הבטחון נבחנות גם בהיבטים נוספים (קרי באשר לאמצעי כבילה, איזוק, ליווי, בידוד ועוד), אפשר שנכון יהיה לכלול בחוות הדעת האמורה התייחסות להיבטים אלה.

48. בכפוף לכך, לא מצאתי שמדיניות החיפושים לוקה בפגם היורד לשורש תקינותה, בעניין שלפי טיבו וטבעו מצוי בליבת שיקול הדעת של המשיב, באשר לקיום מטרותיו כגורם הכליאה המרכזי בישראל, והעתירה נדחית.

ניתנה היום, ז' שבט תשפ"ג, 29 ינואר 2023, בהעדר הצדדים.